

Mi pa ponavljamo oklice in prošnje v lanskim „Novicah“ razglašene, naj vsak prebivalec Črnomaljskega okraja bode stražar ali policaj, da čuje ostro na tem, da tudi ne mačka ne perišče sená ne pride čez mejo Hrvaško.

Deželna vlada Hrvaška pa je 25. decembra naznala deželni vladi Kranjski, da je turška kuga se zatrosila po neki goveji čedi, ki je skrivé iz Bosne prišla v vojaško Granico in je bila za Pulje (Pola) v Istri namenjena. Mestni magistrat v Bakru (Buccari) v Reški županiji je to čedo ustavil in v doljnem Šrljevu v kontumacijo djál. Ta čeda je štela 75 repov, od kterih je po naznanilu civilnega kapitana Bakerskega od 20. decembra kakih 20 goved poginilo, vse druge pa so brž pobili.

Deželna vlada v soglasji s tem naznanilom poroča 20. decembra po poročilu okrajnega glavarstva v Voloski, da je 19. decembra v Dragi, neki vasi med Reko in Bakrom v Reški županiji, v goveji čedi, ki je iz Hrvaškega prišla, turška kuga se prikazala. Po postavi od 29. junija 1868. leta ste bili soseski Kastva in Voloska brž za kužna okraja priznana in meja zaprta.

Po takem nam žuga turška kuga tudi od te, tedaj od dvojne strani.

Gorjé nam, če po sleparski poti se zanese v našo deželo! Naj bi gospodje duhovni na prižnici v takih krajih, ki se mejijo s Hrvaškimi in Reškimi okraji, ljudstvo svoje goreče opomnili, da ne pustijo ne živine ne nič družega čez mejo, kajti kužnina ne tiči samo na živini, temuč tudi na ljudéh, na senu in drugem blagu.

Podučne stvari.

Okrožnica županijam Kranjskim

zarad vzdržavanja zdravja po deželi.

C. k. deželna vlada je z dopisom 8. dne u. m. pod št. 7818 po c. kr. okrajnih gosposkah vam že naznala, kako se imate ravnati, da se obvarujete dveh kužnih bolezni, kateri bi utegnili tudi v našo deželo se zanesti in tū razširiti. Kolera namreč precej zeló gospodari na Ogerskem, in tudi na Českem se je sém ter tje že začela; kozé pa prav blizo nas so hude v Trstu, Zagrebu in Gradcu, kjer je že veliko ljudstva zbolelo in umrlo, toraj tudi do nas prav lahko pridejo.

Deželni odbor vam tedaj živo priporoča, da vse od c. kr. okrajnih gosposk zarad vzdržavanja zdravja vam došle ukaze na tanko izpolnujete in da z vso pazljivostjo gledate na to, da se v vaši občini odstranijo vse napake, ktere bi zakrivile začetek kužne bolezni. Posebno vam pa deželni odbor še priporoča sledeče:

1. Zmerno in redno življenje in pokoj duhá je prvo sredstvo, da si ohranimo zdravje.

Treba je toraj varovati se prehlajenja, zato je treba, da se oblačimo gorkeje. Ponoči naj bi vsak kolikor mogoče spal v zaprtih prostorih. Posebno je tudi treba paziti na to, da si želodca ne pokvarimo, kar se lahko odvrne, ako ne vživamo jedí ali vinske pijače čez mero, ali pa škodljive.

2. Ostro je treba paziti na to, da je voda, katero pijete, čista in zdrava. Skušnja uči, da je pri kužnih boleznih največkrat z gnjilimi stvarmi nasitena voda glavni vzrok kuge. Če tedaj zveste, da je kaka voda v vaši županiji nečista, mlakužna, smrdljiva, tedaj škodljiva, dajte tak vodnjak (štirno) brez ugovora zapreti.

3. Vsaka kužna bolezen se posebno ondi rada vgnjezdi, kjer je nemarnost in nesnaga, toraj se nahaja dostikrat ondot, kjer veliko ljudi v majhnem

prostoru nagnječenih skupaj živi, — dalje tam, kjer se gnjile reči pari in smrad delajo. Zatoraj ni treba obširno dokazovati, da je snažnost v vseh stvaréh eden najboljših pomočkov zoper bolezni. Opominjajte tedaj srenjčane svoje, da prezračujejo stanovanja svoja, tedaj okna vsaj enkrat na dan dalje časa odprta imajo in tako odpravijo sprideni zrak iz stanic. Še posebno pozornost pa je treba obračati na stranišča, gnojne mlake in gnojišča. Skoro povsod na kmetih nastavljena so stranišča in gnojišča tik hiše, ter tako smradijo celo okolico. Prepričali so se zdravniki, da so gnjijoče stvari in smrad iz stranišč in gnojnih mlak, posebno pri vlažnem vremenu, pogostoma krive kužnih bolezni. Dolžnost vaša je tedaj, ljudi napeljavati na to, da kolikor mogoče odpravijo take škodljivosti. To se brez posebnega truda in brez velicih stroškov pri straniščih (sekretih) naredi tako, da se va-nje kake dva-ali trikrat na teden vliva v vodi raztopljeni železni vitriol. Kako se to naredi, vam bode c. k. okrajna gosposka na tanko razložila. Pazljivo tako ravnanje pa je neobhodno potrebno posebno tam, kjer so stranišča, gnojne mlake in druge gnjijoče stvari blizo vodnjakov (štirn) ali napajališč, kajti lahko se zgodi, da gnojica priteka k vodi, katero pijó ljudje in živina, in tako zbolijo.

4. Ker se vsaka bolezen lože odpravi, ako se bolnik ob pravem času posvetuje z zdravnikom, toraj opominjajte ljudstvo v svoji županiji, naj nemudoma pošljejo po zdravnika, ako jih napade bolezen, ki je sumljiva kake kužnosti.

Če bi jih pa več na enkrat ali vsaj kmalu po vrsti zbolelo v eni vasi, je dolžnost vaša, da to naznanite c. k. okrajnemu zdravniku ali pa c. k. okrajni gosposki.

5. Ker se kužna bolezen večkrat zatrosi iz kraja v kraj po tej poti, da se bolnik pelje v kako mesto k zdravniku ali v bolnišnico, zatoraj naj bode vaša skrb, tacega bolnika pustiti domá, kjer zbolí, in kolikor mogoče, ga shraniti tako, da ne pride z drugimi v dotiko. To posebno veljá pri kozavih bolnikih; kajti koze se največkrat razširijo tako, da jih drug od družega naleze.

6. Ker je cepljenje pri kozah najbolja obramba zoper hudo to bolezen, toraj je treba, da se v takih krajih otrokom pa tudi odraslim ljudem cepijo kozé. Ako tedaj zdravnik to za potrebno spozná, podučujte ljudi, da se ne upirajo temu.

Ker je upati, da se nevarnost žugajočih kužnih bolezni odstrani, če se omenjena naročila izpolnujejo na tanko in vestno, zato deželni odbor od Vas pričakuje, da boste pazljivo, in če je treba, ostro delali na to, da se ti nasveti povsod tudi izvršujejo.

Od deželnega odbora Kranjskega
v Ljubljani 15. decembra 1872.

Šolske stvari.

O zadevah društva „narodna šola“.

Za društvo „narodna šola“ na Štajarskem in Kranjskem smo odposlali nekterim poverjenikom te dni povabilo in društvena pravila. Dalje prosimo poverjenike, da naznanijo odboru, ali blage volje hote prevzeti ta posel za „narodno šolo“. Stoprv, ko nam bodo imena znana, naznanili bomo po časopisih, da se pristopivši vedó kam obračati. Ko se oglasi precejšno število udov, sklical se bode občni zbor, kateri bode postavil predsednika in odbornike za vspešno delovanje. Poverjenike za Koroško, Primorsko in Goriško postavimo pozneje, ker še čakamo natančnejih poročil.

O d b o r.